

शालेय पोषण आहार योजनेंतर्गत
तांदुळाची वाहतूक आणि धान्यादी
मालाचा पुरवठा सुरु करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शासन परिपत्रक क्र.शापोआ २००९/प्र.क्र.३८३/प्राशि-४
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
मंत्रालय, मुंबई-३२
दिनांक - २६ फेब्रुवारी, २०१०.

संदर्भ:- शासन निर्णय क्र.शापोआ २००९/प्र.क्र.१३६/प्राशि-४ दि. १८ जून, २००९.

शासन परिपत्रक - शासन निर्णय क्र.शापोआ-२००९/प्र.क्र.१३६/प्राशि-४,दि. १८.६.२००९ अन्वये तांदुळाची वाहतूक करणे व ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार बनविण्यासाठी धान्यादी (उदा. कडधान्य, तेल, मीठ, मिरची पावडर, मसाला इ.) पुरवठा निविदा मागवून करण्यात यावा, असे आदेश देण्यात आलेले आहेत. या शासन निर्णयानुसार शिक्षण संचालनालयामार्फत निविदा प्रक्रिया राबवून पुरवठाधारकाची निवड करण्यात आलेली असून निविदा प्रक्रीयेनुसार आलेल्या दरास शासनाने मान्यता दिलेली आहे. शासन निर्णयान्वये निर्गमित केलेल्या शालेय पोषण आहार योजनेच्या सुधारणेबाबत अंतिम करण्यात आलेल्या निविदा प्रक्रियेप्रमाणे शालेय पोषण आहार योजनेअंतर्गत, तांदुळाची वाहतूक करणे तसेच ग्रामीण भागामध्ये धान्यादी मालाचा पुरवठा करणे याबाबत मागविण्यात आलेल्या निविदा प्रक्रियेसंदर्भात मा. उच्च न्यायालयामध्ये आव्हान देण्यात आले होते. मा. उच्च न्यायालयाने सदर रिट याचिका क्रमांक ९४६६/२००९ वर दिनांक १७.१२.२००९ रोजी शासनाच्या बाजूने निर्णय दिलेला आहे. त्यानुसार शालेय पोषण आहार योजने अंतर्गत तांदुळाची वाहतूक करण्यासाठी तसेच ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये इतर धान्यादी मालाचा पुरवठा करण्यासाठी क्षेत्रीय यंत्रणेला खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत.

अ) तांदूळ वाहतूक करण्याची कार्यपध्दती :-

(अ-१) शालेय पोषण आहार योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून मिळणारा तांदूळ भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोदामामधून प्राप्त होतो. निविदा प्रक्रियेनुसार अंतिम करण्यात आलेले पुरवठाधारक दि महाराष्ट्र स्टेट को.-ऑप. मार्केटिंग फेडरेशन लि. मुंबई हे भारतीय अन्न महामंडळाच्या जिल्हानिहाय गोदामातून शालेय पोषण आहार योजनेसाठीचा तांदूळ उचल करतील. पुरवठाधारक यांनी उचल केलेला शालेय पोषण आहार योजनेचा हा तांदूळ ज्या दर्जाचा व ज्या स्थितीत उचलला आहे, त्या स्थितीत जसाच्या तसा शाळेपर्यंत पोहोच करावयाचा आहे. त्याबाबत कोणतीही तक्रार येणार नाही याची जबाबदारी पुरवठाधारकाची असेल. भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोदामामधून उचल केलेल्या तांदूळाची माहिती पुरवठाधारकांनी दरमहा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) व शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांना सादर करावी.

(अ-२) पुढील आर्थिक वर्षापासून (२०१०-११) केंद्र शासनामार्फत मोफत देण्यात येणाऱ्या तांदूळाची किंमत राज्य शासनांस अनुदान स्वरूपात वितरीत करण्यात येणार आहे. राज्य शासनाने सदर अनुदान म्हणजे तांदूळाची बीपीएल दराने येणारी किंमत भारतीय अन्न महामंडळाकडे जमा करून तांदूळ प्राप्त करून घ्यावयाचा आहे. चालू आर्थिक वर्षाच्या (२००९-१०) अखेर पर्यंत मात्र भारतीय अन्न महामंडळाच्या तांदूळाची किंमत केंद्र शासनामार्फत परस्पर देण्यात येणार आहे.

(अ-३) पुढील आर्थिक वर्षापासून केंद्र शासनाने शालेय पोषण आहार योजनेचे वार्षिक कार्य अंदाजपत्रक मंजूर केल्यानुसार संपूर्ण राज्यासाठी जिल्हा निहाय तांदूळाचे नियतन प्राथमिक शिक्षण संचालनालयामार्फत वितरीत करण्यात येईल. शिक्षण संचालनालय (प्राथमिक) ३-३ महिन्याचे (Quarterly) तांदूळाचे नियतन जिल्हानिहाय आगाऊ स्वरूपात वितरीत करतील.

(अ-४) केंद्र शासनाकडून पुढील आर्थिक वर्षापासून (सन २०१०-११) तांदूळाची किंमत राज्यास अनुदान स्वरूपात प्राप्त होणार आहे. त्यानुसार प्राथमिक शिक्षण संचालनालयाने भारतीय अन्न महामंडळाकडे संपूर्ण राज्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या तांदूळाची किंमत (३-३

महिन्यासाठीची) भारतीय अन्न महामंडळाकडे भरण्याची कार्यवाही करावी. सदर निधी भारतीय अन्न महामंडळाला देत असतांना जिल्हा निहाय तांदुळाचे नियतन भारतीय अन्न महामंडळास आगाऊ कळवावे, जेणेकरून भारतीय अन्न महामंडळास आगाऊ स्वरूपात माहिती प्राप्त झाल्याने त्यांना त्यांच्या जिल्ह्याच्या गोदामामध्ये साठा करणे सोयीचे होऊन, संबंधित जिल्ह्यांना तांदुळ वेळेवर उपलब्ध करून देणे भारतीय अन्न महामंडळास शक्य होईल.

(अ-५) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय स्तरावरून तांदुळाचे नियतन व तांदुळाची किंमत भारतीय अन्न महामंडळास अदा केल्याची माहिती सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद तसेच शिक्षण प्रमुख / प्रशासन अधिकारी / शिक्षणाधिकारी (महानगरपालिका) यांना कळवली जाईल. त्यानंतर शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) हे जिल्हा स्तरावरून त्या जिल्ह्यामधील ग्रामीण भागातून तसेच नागरी भागातून (महानगरपालिका, नगरपालिका यामधील शाळांसह) सर्व शाळांसाठी लागणाऱ्या तांदुळाची मागणी मंजूर नियतनाप्रमाणे नियुक्त केलेल्या पुरवठादार दि महाराष्ट्र स्टेट को.ऑ. मार्केटिंग फेडरेशन लि. मुंबई यांना कळवतील. सदर मागणी करीत असतांना २ महिन्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या तांदुळाची मागणी करण्यात येईल. तांदुळाचे नियतन जरी ३ महिन्यासाठी मंजूर करण्यात आले असले तरी सुरुवातीला २ महिन्याचे पुरवठा आदेश देण्यात येतील व त्यानंतर शाळेमध्ये २० दिवस पुरेल इतका साठा शिल्लक असताना पुढील महिन्याचे पुरवठा आदेश देण्यात येतील.

(अ-६) जिल्ह्यामध्ये विविध पंचायत समिती गट अस्तित्वात आहेत. त्याप्रमाणे जिल्ह्यामध्ये नगरपालिका/नगर पंचायती/नगर परिषद / कटकमंडळे अस्तित्वात आहेत. त्या शिवाय काही जिल्ह्यामध्ये महानगरपालिका कार्यरत आहेत. जिल्हा स्तरावरून पुरवठा आदेश देत असताना ज्या पंचायत समिती क्षेत्रामध्ये नगरपालिका क्षेत्र येईल त्या नगरपालिका क्षेत्रामधील नागरी भागातील शाळांसाठी आवश्यक असणाऱ्या तांदुळाची मागणी संबंधित पंचायत समिती क्षेत्रात समाविष्ट करण्यात यावी. ज्या जिल्ह्यामध्ये महानगरपालिका कार्यरत आहेत त्या महानगरपालिकेमध्ये सर्व शालेय पोषण आहार पात्र शाळांसाठी लागणाऱ्या तांदुळासाठी एक पंचायत समिती गट असल्याचे गृहीत धरण्यात यावे, तसेच कटक मंडळासाठी सुध्दा एक पंचायत समिती गट गृहीत धरावे. म्हणजे उदाहरण स्वरूपाने, एखाद्या जिल्ह्यामध्ये

७ पंचायत समिती, २ कटकमंडळे व २ महागरपालिका कार्यरत असल्यास त्या जिल्ह्यामध्ये शालेय पोषण आहार योजनेच्या मागणीसाठी ७+२+२ =११ गट गृहित धरण्यात यावेत. जिल्ह्यातील गटासाठी गटनिहाय तांदुळाच्या नियतनाची विभागणी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद यांनी करावी.

(अ-७) तालुकास्तर म्हणजे गटस्तरावर गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार हे तांदूळ वाहतुकीसाठी निश्चित केलेल्या 'दि महाराष्ट्र स्टेट को. ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन लिमिटेड, मुंबई या पुरवठाधारकास तांदूळ वाहतुकीचे पुरवठा आदेश देतील.

(अ-८) या पुरवठा आदेशासोबत गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार हे शालेय पोषण आहार योजनेच्या पात्र शाळानिहाय तांदुळाचे मागणीपत्र प्रमाणानुसार प्राधान्याने ५० किलोच्या गोणीप्रमाणे किंवा गरजेनुसार ५, १० किलोच्या पटीत पुरवठाधारकास पुरवठा आदेश देतील. सदरील पुरवठा आदेश देण्याअगोदर गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार हे शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांची पूर्वपरवानगी घेतील.

(अ-९) महानगरपालिका व कटकमंडळ या कार्यक्षेत्रामध्ये शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासनअधिकारी व कटक मंडळाचे बाबतीत कटक मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे पुरवठाधारकास तांदूळ वाहतुकीचे पुरवठा आदेश देतील.

(अ-१०) या पुरवठा आदेशासोबत महानगरपालिकेचे शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासन अधिकारी व कटक मंडळाचे बाबतीत कटक मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे शालेय पोषण आहार योजनेच्या पात्र शाळानिहाय तांदुळाचे मागणीपत्र प्रमाणानुसार प्राधान्याने ५० किलोच्या गोणीप्रमाणे किंवा गरजेनुसार ५, १० किलोच्या पटीत पुरवठाधारकास पुरवठा आदेश देतील. सदरील पुरवठा आदेश देण्यापूर्वी महानगरपालिकांच्या बाबतीत शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासन अधिकारी व कटक मंडळाचे बाबतीत कटक मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांची पूर्वपरवानगी घेतील.

(अ-११) मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यासाठी जिल्हा परिषद अस्तित्वात नसून या संपूर्ण क्षेत्रासाठी बृहन्मुंबई म.न.पा. कार्यरत आहे. त्यामुळे मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील महानगरपालिकेच्या शाळांसाठी तसेच म.न.पा. क्षेत्रातील खाजगी संस्थांच्या शाळांसाठी

लागणाऱ्या तांदुळाच्या तांदूळ वाहतुकीचे पुरवठा आदेश शिक्षणाधिकारी बृहन्मुंबई महानगरपालिका हे निश्चित केलेल्या पुरवठाधारकास देतील. पुरवठा आदेशासोबत शालेय पोषण आहारासाठी पात्र शाळांचे मागणीपत्र असावे. शिक्षणाधिकारी बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी पुरवठा आदेशाची प्रत्येक प्रत प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांना पाठवावी.

(अ-१२) प्रत्येक शाळेसाठी लाभार्थींच्या गणनेनुसार आवश्यक असणाऱ्या तांदुळाची माहिती सर्व शाळांकडून त्या त्या गटामार्फत गट स्तरावर एकत्रित करण्यात यावी. कोणत्याही शाळेस तांदुळाचे नियतन कमी किंवा अधिक होणार नाही या संदर्भात गट स्तरावरील यंत्रणा जबाबदार राहिल. पंचायत समिती गट स्तरावरून मागणी देणे व त्याप्रमाणे पुरवठा प्राप्त करून घेणे यासाठी गट शिक्षणाधिकारी हे संनियंत्रण करतील तसेच महानगरपालिका क्षेत्रात मागणी देणे व पुरवठा प्राप्त करून घेणे यासाठी शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासन अधिकारी हे संनियंत्रण करतील.

ब) तांदूळ वाहतुकीच्या खर्चाचे देयक अदा करण्याची कार्यपध्दती :-

(ब-१) भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोदामामधून शाळेपर्यंत तांदुळाची वाहतूक करण्यासाठी नियुक्त करण्यात आलेल्या पुरवठाधारकास प्रत्यक्ष तांदुळ वाहतूक केल्यानुसार वाहतूक खर्चाचे देयक शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या स्तरावरून देण्यात येईल. वाहतूक खर्चाचे देयकात भारतीय अन्न महामंडळाचे गोडावूनमधून राज्यातील शालेय पोषण आहार योजनेच्या प्रत्येक पात्र शाळेपर्यंत तांदूळ पोहोच करण्यापर्यंत येणारा सर्व खर्च समाविष्ट राहिल.

i) भारतीय अन्न महामंडळाचे गोडावूनमधून तांदूळ उचल केल्यानंतर भारतीय अन्न महामंडळाचे गोडावून ते शाळास्तरापर्यंत वाहतूक, साठवणूक, धुरीकरण, प्रमाणीकरण इ. बाबींची जबाबदारी पुरवठाधारकाची असेल.

ii) भारतीय अन्न महामंडळाचे गोडावूनमधून तांदुळाची उचल केल्यानंतर शाळेपर्यंत पोहोच करण्यापर्यंत संपूर्ण जबाबदारी पुरवठाधारकाची असेल. त्यामध्ये गोडावून ते शाळा

दरम्यान वाहतूक करणा-या वाहनांचे विमा, वाहनांच्या अपघाताने होणारे तांदुळाचे नुकसान, तांदूळ साठवणूक करणा-या गोडावूनचा विमा, आग, चोरी, इ. बाबींचा समावेश असेल.

(ब-२) सदर देयके अदा करण्यासाठी संबंधित पुरवठाधारक त्या जिल्हयांतर्गत गटातील गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार, महानगरपालिका क्षेत्रातील शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासन अधिकारी व कटक मंडळाचे बाबतीत कटक मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेकडे देयक सादर करतील. गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार, महानगरपालिका क्षेत्रातील शिक्षण प्रमुख / शिक्षणाधिकारी / प्रशासन अधिकारी व कटक मंडळाचे बाबतीत कटक मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे मुख्याध्यापकाने दिलेल्या पोहोच पावतीनुसार देयक तपासून प्रमाणीत करून शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांचेकडे पाठवतील. सदर देयक शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांच्याकडून प्रमाणित करण्यात येईल व प्रमाणित करण्यात आलेले देयक शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडे पाठवले जाईल. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांच्याकडून प्रमाणित करून आलेले तांदुळाचे देयक शासनाकडून उपलब्ध होणा-या अनुदानाप्रमाणे संबंधित पुरवठाधारकास प्राथमिक शिक्षण संचालनालय यांचे स्तरावरून जिल्हानिहाय देयकानुसार अदा करण्यात येईल.

(ब-३) मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील महानगरपालिकेच्या शाळांसाठी तसेच मनपा क्षेत्रातील खाजगी संस्थांच्या शाळांसाठी लागणाऱ्या तांदुळाच्या वाहतूक खर्चाची देयके बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे शिक्षणाधिकारी सदर देयकाची तपासणी करून तसेच गोषवारा प्रमाणित करून देयकाच्या अदायगीसाठी शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडे पाठवतील. वाहतूक खर्चाचे देयक शिक्षण संचालनालयास सादर करताना पुरवठा करण्यात आलेला तांदूळ योग्य दर्जाचा व वजनाचा असल्याचे शिक्षणाधिकारी बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्या स्वाक्षरीचे प्रमाणपत्र सोबत सादर करावे.

(ब-४) संबंधित पुरवठादारांनी त्यांना प्राप्त झालेल्या शाळानिहाय मागणीनुसार तांदुळ पुरवठा शाळेपर्यंत करावयाचा आहे. नागरी भागातील शाळांसाठी केंद्रीय स्वयंपाकगृह प्रणालीचा अवलंब केला असल्यास त्या शाळांसाठी द्यावयाचा तांदुळ त्या शाळांच्या मागणीप्रमाणे सदर केंद्रीय स्वयंपाकगृह असणाऱ्या ठिकाणी पुरवठा करणे आवश्यक राहिल.

क) ग्रामीण भागामध्ये धान्यादी मालाचा पुरवठा करण्याची कार्यपध्दती -

(क-१) शासन निर्णय क्र.शापोआ-२००९/प्र.क्र. १३६/प्राशि-४, दि.१८.६.२००९ अन्वये ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार बनविण्यासाठी धान्यादी (उदा.कडधान्य, तेल, मीठ, मिरची पावडर, मसाला इ.) पुरवठा निविदा मागवून करण्यात यावा, असे आदेश देण्यात आलेले आहेत. या शासन निर्णयानुसार शिक्षण संचालनालयामार्फत निविदा प्रक्रिया राबवून पुरवठादाराची निवड करण्यात आलेली आहे. त्यानंतर शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे १ व दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटीव्ह मार्केटिंग फेडरेशन लिमिटेड, मुंबई यांचेमध्ये दिनांक २३ ऑक्टोबर २००९ रोजी करारनामा करण्यात आलेला आहे. दिनांक १८/६/२००९ चा वर नमूद केलेल्या क्रमांकाचा शासन निर्णय, निविदा प्रक्रियेत निश्चित केलेल्या अटी व शर्ती व करारनामा यास अधिन राहून पुरवठाधारकामार्फत ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये धान्यादी मालाचा पुरवठा करण्यात येईल.

(क-२) तालुका स्तर:- तालुकास्तर म्हणजे गटस्तरावर गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार निश्चित केलेल्या पाककृतीनुसार ठरवून दिलेल्या धान्यादी मालाची प्रमाणानुसार परिगणना करतील व प्राधान्याने एक, दोन व पाच किलोच्या पॅकींगमध्ये किंवा आवश्यकतेनुसार शाळेतील एकूण विद्यार्थ्यांसाठी लागणा-या धान्यादी मालाचे शाळानिहाय मागणी पत्रासह पुरवठाधारकास पुरवठा आदेश देतील. गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक हे संबंधित पुरवठादारास पुरवठा आदेश देण्यापूर्वी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांची पूर्वपरवानगी घेतील. सदर पुरवठा आदेशाची प्रत शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांना देण्यात यावी.

(क-३) गटस्तरावरून पुरवठा आदेश ज्या दिनांकास काढला जाईल त्या दिनांकापासून पुरवठा करण्यासाठीचा कालावधी गृहीत धरण्यात येईल. तसेच संबंधितांनी पुरवठाधारकास तांदुळाची वाहतूक तसेच इतर धान्यादी मालाचा पुरवठा, याबाबतचे पुरवठा आदेश एकाच वेळी द्यावेत.

(क-४) शालेय पोषण आहार योजनेचा तांदूळ व धान्यादी माल हा दैनंदिन आहार बनविण्यासाठी वापरावयाचा असतो. त्यामुळे त्याचा पुरवठा वेळेवर होणे आवश्यक आहे.

त्यासाठी गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांनी वेळेत मागणी करणे, शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी वेळेत पुरवठा आदेश काढणे व पुरवठा आदेशानंतर पुरवठाधारकाने १५ दिवसाच्या आत मालाचा पुरवठा प्रत्येक शाळेत करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे संबंधितांनी वेळेत पुरवठा होणेसाठी कालमर्यादेत कार्यवाही करावी.

(क-५) धान्यादी मालाचा प्रत्यक्ष पुरवठा :- ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये संबंधित पुरवठाधारकामार्फत तांदूळ व इतर वस्तूंचा पुरवठा एकत्रित करण्यात येईल. मात्र तांदूळ पुरवठ्याच्या व धान्यादी माल पुरवठ्याच्या पावत्या वेगवेगळ्या ठेवण्यात येतील. संबंधित पुरवठादार सदर मालाच्या पुरवठ्यासंदर्भातील शासन विहित करील त्या नमुन्यातील पावत्या स्वतःच्या खर्चाने छापून घेईल व त्याच पावत्यांचा वापर पुरवठादार करेल. त्यासाठी गुलाबी, पिवळ्या व पांढ-या अशा तीन रंगाच्या पावत्या बनविण्यात येतील. गुलाबी रंगाची पावती आहार घेणा-या शाळेकडे राहिल. पिवळ्या रंगाची पावती पुरवठाधारक देयकासोबत जोडून गट स्तरावर सादर करतील. पांढ-या रंगाची पावती पुरवठाधारकाकडे त्याची स्वतःची प्रत म्हणून ठेवण्यात येईल. सदर पावतीवर गटाचे व जिल्हयाचे नांव, पुरवठ्याचा दिनांक, वाहन क्रमांक, माल वाहतूक करणा-याचे नांव इ. तपशील असेल. तीनही पावत्यावर माल योग्य वजनाचा व दर्जाचा व सुस्थितीत प्राप्त झाल्याची पोहोच मुख्याध्यापक देतील.

(क-६) प्रारंभिक पुरवठा २ महिन्यांसाठी करण्यात येईल, त्यानंतर १ महिन्यासाठी पुरेल एवढे अन्नधान्य पुरवठा करण्यात यावा. शाळेमध्ये २० दिवस पुरेल इतका धान्य साठा शिल्लक असताना नवीन पुरवठा आदेश देण्यात येतील. शाळांकडून मागणी वेळेत प्राप्त करून घेणे व पुरवठा आदेश वेळेत पुरवठाधारकास देण्याची जबाबदारी गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक शालेय पोषण आहार यांची असेल.

ड) धान्यादी मालाची तपासणी :-

(ड-१) पुरवठाधारकाने धान्यादी मालाचा पुरवठा केल्यानंतर त्याचे नमुने प्रत्येकी २५० ग्रॅम प्रमाणे गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांनी त्यांचे पत्रासोबत शासकीय प्रयोगशाळेत पाठवावेत. शासकीय प्रयोगशाळेतील तपासणीचा संपूर्ण खर्च पुरवठाधारकाने अदा करणे आवश्यक राहिल. प्रयोगशाळेचा समाधानकारक अहवाल प्राप्त

झाल्यांनंतर मालाच्या देयकासोबत सदरचा तपासणी अहवाल गटशिक्षणाधिकारी व अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांच्याकडे पुरवठाधारक सादर करतील. सदरचा तपासणी अहवाल प्राप्त झाल्यांनंतरच देयके अदा केली जातील. धान्यादी मालाच्या दर्जाबाबत काही तक्रारी आल्यास सदरील धान्यादी वस्तू पुरवठाधारकाकडून बदलून घेण्यात याव्यात.

(ड-२) पुरवठाधारकाने सादर केलेल्या पोहोच पावत्या, प्रयोगशाळा तपासणी अहवाल व गटाचा एकत्रित गोषवारा याची तपासणी अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांनी करावी. गटास प्राप्त झालेला माल योग्य दर्जाचा व वजनाचा असल्याचे प्रमाणपत्र नोंदवून पुरवठाधारकाकडून सादर झालेले देयक शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांना १० दिवसांच्या आत सादर करण्याची जबाबदारी व गटशिक्षणाधिकारी / अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांची असेल. सर्व गट स्तरावरून धान्यादी मालाच्या पुरवठ्याची देयके प्राप्त झाल्यांनंतर शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांनी त्यांचेकडे प्राप्त झालेल्या मंजूर अनुदानातून/ निधीमधून सदर देयके संबंधित पुरवठाधारकास देयक दाखल झाल्यापासून १० दिवसांच्या आत अनुदान उपलब्धतेच्या अधिन राहून अदा करावीत. तांदुळाच्या वाहतूकीची देयके शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांचे स्तरावर अदा न करता त्या त्या जिल्हयामधील गट स्तरावरून तांदूळ वाहतूकीची आलेली देयके यांचा गोषवारा बनवून शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांनी सदर देयके शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडे अदायगीसाठी सादर करावीत. प्राथमिक शिक्षण संचालनालयाकडे तांदूळ वाहतुकीची देयके सादर करताना लेखाधिकारी, शालेय पोषण आहार व शिक्षणाधिकारी यांनी योग्य दर्जाचा व वजनाचा माल प्राप्त झाल्याचे प्रमाणपत्र सादर करावे व त्यांनंतर वाहतूक खर्चाची देयके प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांचेकडून अदा करण्यात यावीत.

(ड-३) संबंधित पुरवठाधारक त्यांनी पुरवठा केलेल्या धान्यादी मालाची देयके ४ प्रतीत बनवून सादर करतील, त्यापैकी १ प्रत पुरवठाधारक स्वतःकडे ठेवतील व देयकाच्या ३ प्रती गट स्तरावर सादर करतील. अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांनी सदर देयकाची तपासणी करून त्याचा गोषवारा बनवून देयकाच्या ३ प्रतीपैकी २ देयके शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांचेकडे सादर करण्यात यावीत. सदर देयकाची अदायगी करताना

एक प्रत शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद व देयकाची दुसरी प्रत मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हापरिषद यांचे कार्यालयात राहिल.

(ड-४) दि. १८.६.२००९ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे अन्न शिजविण्याच्या अनुदानात विभागणी करण्यात आलेली आहे. ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये पाककृतीनुसार आवश्यक लागणारा इतर धान्यादी माल (उदा. कडधान्य, डाळ, तेल, मिठ, मिरची पावडर इ.) निश्चित केलेल्या पुरवठाधारकामार्फत करण्यात येणार आहे. फक्त अन्न शिजवून देण्यासाठी म्हणजे इंधन व मजुरी यासाठी प्रतिदिन प्रतिविद्यार्थी रु. ०.५० म्हणजे ५० पैसे याप्रमाणे ग्रामशिक्षण समित्यांना अनुदान देण्यात येणार आहे. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी फक्त इंधन व मजुरीचे अनुदान तालुक्यांना / गटांना वर्ग करावे. व गटांनी ग्रामशिक्षण समित्यांना वर्ग करावेत. इंधन व मजुरीचा खर्च वजा जाता प्राथमिक (इ. १ ली ते ५ वी) साठी उर्वरित रु. १.५८ प्रतिदिन प्रतिविद्यार्थी व उच्च प्राथमिक (इ. ६ वी ते ८ वी) साठी उर्वरित रु. २.१० प्रतिदिन प्रतिविद्यार्थी हा खर्च शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी पुरवठाधारकाचे धान्यादी मालाची देयके देण्यासाठी उपयोग करावा. गटस्तरावर वर्ग करावयाचा निधी व पुरवठाधारकास अदा करावयाची रक्कम याची एकत्रित मागणी शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांचेकडे शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी पाठवावी. तसेच मासिक खर्चाचा अहवाल व मासिक प्रगती अहवाल शिक्षण संचालनालयाकडे मुदतीत सादर करावेत. नवीन कार्यपध्दतीप्रमाणे संबंधित शाळेस पुरवठाधारकामार्फत तांदूळ व धान्यादी वस्तू ज्या दिवसापासून प्राप्त होतील त्या दिवसापासून नवीन पध्दतीप्रमाणे अनुदानाची विभागणी लागू करण्यात येईल. संबंधित शाळेकडे यापूर्वी सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वाहतूक होवून आलेला तांदूळ उपलब्ध असल्यास सदर तांदुळाचा साठा नोंदवहीमध्ये तशी नोंद करून त्या तांदुळाचा वापर करण्यात यावा. पुढील मागणी नोंदविताना शाळेकडील शिल्लक विचारात घ्यावी.

(ड-५) शालेय पोषण आहार योजनेंतर्गत नवीन पध्दतीप्रमाणे पुरवठाधारकामार्फत तांदुळाची वाहतूक ग्रामीण व नागरी भागासाठी करण्यात येणार आहे. त्याशिवाय ग्रामीण भागामध्ये पाककृतीप्रमाणे इतर वस्तूंचा पुरवठा करण्यात येणार आहे. सदर पुरवठा साधारणपणे एकाच वेळी होईल अशा पध्दतीने पुरवठा आदेश देण्यात यावेत. प्रारंभिक पुरवठा

२ महिन्यांसाठी असेल. यानंतर एक महिन्यासाठी पुरेल एवढ्या धान्यादी मालाचे तसेच तांदूळाचे पुरवठा आदेश देण्यात यावेत.

(ड-६) शालेय पोषण आहार योजनेमध्ये वरील सुधारणा अंमलात आणताना यापूर्वी अन्न शिजविण्यासाठी नियुक्त केलेल्या यंत्रणांना आगाऊ कल्पना देण्यात यावी जेणेकरून त्यांचेकडून आवश्यक वस्तूंची खरेदी होणार नाही.

फ). संबंधित शाळेकडून गटशिक्षणाधिकारी व अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांनी खालील माहिती प्राप्त करून घ्यावी:-

- १ नवीन पध्दतीप्रमाणे कोणत्या तारखेस मालाचा पुरवठा करण्यात आला.
- २ जुन्या पध्दतीप्रमाणे शाळेमध्ये शिल्लक असलेला तांदूळ किती.
- ३ १ एप्रिल २००९ ते जुन्या पध्दतीप्रमाणे अन्न शिजवून देण्याचा शेवटचा दिनांक.
- ४ वरील मुद्दा क्र. ड-४ च्या आधारे इंधन व मजुरीचे अनुदान त्याचप्रमाणे धान्यादी मालाची किंमत याची विभागणी गट स्तरावर करण्यात यावी.

इ) अन्न शिजविण्याची कार्यपध्दती :-

(इ-१) ग्रामीण भागामध्ये ग्राम शिक्षण समितीने शाळेस उपलब्ध होणारा तांदूळ आणि इतर खाद्य वस्तूंपासून विहित केलेल्या पाककृतीप्रमाणे स्वयंपाक्यामार्फत आहार बनवून घ्यावा. या योजनेतर्गत स्वयंपाकाचे काम महिला बचत गट, महिला मंडळ यांच्याकडून करून घ्यावे. मात्र वैयक्तिक स्थानिक स्वयंपाकी नियुक्त करताना त्या गावातील विधवा, परितक्त्या अथवा गरजू महिलांना तसेच मागासवर्गीय उमेदवारांना प्राधान्य देण्यात यावे.

i) अन्न शिजवून देणा-या व्यक्तींनी सक्षम वैद्यकीय अधिका-याकडून आरोग्य विषयक तपासणी करून घ्यावी व वैद्यकीय प्रमाणपत्र शाळेमध्ये ठेवण्यात यावे.

ii) अन्न शिजवून देणा-या प्रत्येक व्यक्तीकडे कायम स्वरूपाचे संबंधित मुख्याध्यापक यांनी दिलेले ओळखपत्र असणे आवश्यक आहे.

iii) विद्यार्थ्यांना दर्जेदार आहार देण्याच्या दृष्टीकोनातून ग्रामशिक्षण समितीने स्थानिक पातळीवर लोकसहभागातून सहभाग घ्यावा. तसेच अन्न धान्य व आहाराच्या दर्जाबाबत वेळोवेळी तपासणी करावी.

iv) सर्व क्षेत्रिय अधिकारी, जिल्हा स्तरावरील भरारी पथके, राज्यस्तरावरील दक्षता पथके यांचे मार्फत आहाराचा दर्जा वेळोवेळी तपासण्यात येईल.

(इ-२) ग्रामीण भागामधील शाळेसाठी ग्राम शिक्षण समितीमध्ये शालेय पोषण आहार योजनेसंदर्भात पाच (५) लाभार्थी विद्यार्थ्यांच्या पालकांना निमंत्रित सदस्य म्हणून घेण्यात यावेत. अशा प्रकारे ग्राम शिक्षण समितीमध्ये विद्यार्थ्यांच्या पालकांना आमंत्रित सदस्य म्हणून घेऊन त्याद्वारे ग्राम शिक्षण समितीने शाळेमध्ये उपलब्ध होणा-या अन्न-धान्यादी मालापासून विद्यार्थ्यांना आहार देण्याची व्यवस्था करावी.

ग). साठा नोंदवही व अभिप्राय पुस्तिका - प्रत्येक शाळेमध्ये (ग्रामीण भागातील तसेच नागरी भागातील शाळांमध्ये) प्राथमिक शिक्षण संचालनालयाने विहित केलेली एक साठा नोंदवही व अभिप्राय पुस्तिका ठेवण्यात यावी. सदर साठा नोंदवही मध्ये शाळेमध्ये प्राप्त होणा-या तांदुळाची नोंद करण्यात यावी. साठा नोंदवहीमध्ये शिल्लक असलेला तांदूळ, पुरवठेदाराकडून/वाहतूकदाराकडून पुरवठा आदेशानुसार प्राप्त झालेला तांदूळ, शाळेमध्ये आहार देण्यासाठी प्रत्येक दिवशी लागलेला तांदूळ व त्याप्रमाणे प्रत्येक दिवसाच्या तांदुळाची नोंद करण्यात यावी. ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये तांदूळाबरोबर इतर धान्यादि मालाचा पुरवठा करण्यात येणार असल्याने या धान्यादी मालासाठी स्वतंत्र साठा नोंदवही ठेवण्यात यावी व तांदुळाच्या साठा - नोंदवही प्रमाणे यामध्ये धान्यादी वस्तुंची नोंद करण्यात यावी. साठा नोंद वही अद्यावत ठेवण्यात यावी. अभिप्राय पुस्तिकेत आहाराच्या दर्जाबाबत वेळोवेळी ग्रामशिक्षण समिती सदस्य, माता, पालक व अधिका-यांचे अभिप्राय घेण्यात यावेत.

ह). सर्वसाधारण सुचना :-

(ह-१) पुरवठाधारकाने भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोडावूनमधून उचल केलेल्या तांदुळाचे हिशेब प्राथमिक (इ. १ ली ते ५ वी) व उच्च प्राथमिक (इ. ६ वी ते ८ वी) साठी स्वतंत्रपणे ठेवावेत व दरमहा तांदूळ उचल वाटप अहवाल प्राथमिक शिक्षण संचालनालयास सादर करावा.

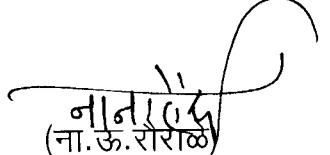
(ह-२) तांदूळ व इतर धान्यादी मालाच्या पुरवठ्यासंदर्भात सर्व यंत्रणांमध्ये समन्वय राखण्यासाठी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी दरमहा जिल्हयातील गटशिक्षणाधिकारी,

अधीक्षक, शालेय पोषण आहार, कटक मंडळे व महानगरपालिकेतील संबंधित अधिकारी यांची एकत्रित बैठक घ्यावी. या बैठकीस पुरवठाधारकाचा जिल्हा व्यवस्थापक हजर असणे बंधनकारक असेल.

(ह-३) शासन निर्णय क्र. शापोआ २००९/प्र.क्र.१३६/प्राशि ४, दि. १८/६/२००९, या संदर्भात मागविण्यात आलेल्या निविदेतील व करारनाम्यातील अटी व शर्ती तसेच संचालनालयामार्फत वरील संदर्भात यापुढील काळात वेळोवेळी निर्गमित होणारे सर्व आदेश यांचे पालन करणे पुरवठाधारकास बंधनकारक असेल.

सदर आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावर (www.maharashtra.gov.in) २०१००२२६१४२६४६००१ क्रमांकाने प्रसिद्ध करण्यात आले आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(ना.ऊ.रोराले)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे /उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
मंत्री / राज्यमंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद मुंबई
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक,
शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक / माध्यमिक), सर्व जिल्हे
गट शिक्षणाधिकारी, सर्व
शिक्षणाधिकारी/प्रशासन अधिकारी/शिक्षण प्रमुख सर्व (म.न.पा./न.पा.)
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई